

پیشنهادات اصلاحی طرح بانکداری ج.ا.ا.

معاونت اقتصادی اتاق ایران

دیماه ۱۳۹۸

ج - مؤسسه اعتباری: شخص حقوقی است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون تأسیس شده و به انجام عملیات بانکی و ارائه تمام یا بخشی از خدمات بانکی مبادرت می نماید و در این قانون، شامل «بانک» و «مؤسسه اعتباری غیربانکی» است.

تفکیک کارکرد و اختیارات بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی حسب دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی خواهد رسید.

اصلاح: حذف عبارت "یا به موجب قانون"

دلیل توجیهی: عبارت مذکور ظهور در این معنی دارد که امکان تأسیس مؤسسه اعتباری بدون مجوز بانک مرکزی و صرفاً به موجب قانون امکان پذیر است. پذیرش این موضوع مخاطراتی برای نظام بانکی کشور دربر خواهد داشت چرا که هیچ شخص یا نهادی نباید بدون مجوز بانک مرکزی ولو با اجازه قانون بتواند در نظام بانک کشور فعالیت داشته باشد لذا عبارت مذکور قابل پذیرش نیست.

چ - بانک: نوع خاصی از مؤسسه اعتباری است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون از عنوان بانک استفاده می کند و می تواند مشتمل بر انواع مختلفی از جمله تجاری، تخصصی، توسعه‌های، مشارکتی، جامع و یا قرض‌الحسنه باشد. بانک‌های مذکور می توانند به صورت حقیقی یا مجازی و در سطوح ملی، بین‌المللی یا منطق‌های فعالیت کنند.

اصلاح: حذف عبارت "یا به موجب قانون"

دلیل توجیهی: حذف عبارت "یا به موجب قانون" دلیل توجیهی: عبارت مذکور ظهور در این معنی دارد که امکان تأسیس مؤسسه اعتباری بدون مجوز بانک مرکزی و صرفاً به موجب قانون امکان‌پذیر است. پذیرش این موضوع مخاطراتی برای نظام بانکی کشور دربر خواهد داشت چرا که هیچ شخص یا نهادی نباید بدون مجوز بانک مرکزی ولو با اجازه قانون بتواند در نظام بانک کشور فعالیت داشته باشد لذا عبارت مذکور قابل پذیرش نیست.

تبصره بند ح ماده ۱:

تبصره- مرجع تشخیص مصادیق «عملیات بانکی»، «خدمات بانکی» و «ابزارهای پرداخت»، هیأت عالی است.

اصلاح: حذف این تبصره و جایگزینی آن با این عبارت:

تبصره: آیین نامه این تبصره جهت تشخیص مصادیق عملیات بانکی، خدمات بانکی و ابزارهای پرداخت توسط بانک مرکزی تهیه و به تصویب هیأت عالی می رسد.

دلیل توجیهی: در این زمینه باید آیین نامه تدوین شود تا موضوع و سازوکار روشن شود و حقوق اشخاص دست خوش سلايق افراد مختلف نشود .

جزء ۷ و ۱۰ بند ب ماده ۴:

- ۷- تأسیس و مشارکت در شرکت های داخلی و خارجی در راستای انجام وظایف و تحقق اهداف بانک مرکزی.
- ۱۰- سایر اموری که به تشخیص هیأت عالی برای تحقق اهداف بانک مرکزی مورد نیاز است.

اصلاح: حذف دو بند مذکور.

دلیل توجیهی: تأسیس شرکت و بنگاه داری باعث دور شدن بانک مرکزی از اهداف خود خواهد شد. همچنین عبارت سایر امور به تشخیص هیأت عالی، فضای تصمیم گیری سلیقه ای را باز خواهد گذاشت.

(این ماده وظایف بانک مرکزی را تعیین می کند.)

اصلاح: الحاق تبصره به عنوان تبصره ۳ به ماده ۴:

"بانک مرکزی می تواند با تصویب هیات عالی، اجرای برخی از وظایف اجرایی و اختیارات خود را به بخش خصوصی و تعاونی تفویض کند."

دلیل توجیهی: بانک مرکزی در جهت اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و در چارچوب واگذاری وظایف تصدی گرایانه باید مجاز باشد برخی از وظایف خود را به بخش خصوصی و تعاونی واگذار کند.

تبصره ۱ بند الف ماده ۶:

تبصره ۱- صلاحیت اقتصاددان معرفی شده از سوی اتاق های سه گانه، باید به تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی برسد.

اصلاح: حذف این تبصره

دلیل توجیهی: با توجه اینکه در هیات عالی بانک مرکزی فقط یک نماینده توسط ۳ اتاق معرفی میشود، صلاح است که این نماینده مستقل از تأیید وزیر اقتصاد باشد تا این فرد بتواند به صورت مستقل در جهت صلاح مردم عمل کند.

تبصره ذیل جزء ۱۱ بند ب ماده ۲۰

تبصره- قبل از اتخاذ تصمیم در مواردی که حسب تشخیص رئیس کل، ممکن است سیاستهای پولی یا ارزی بانک مرکزی را دچار اخلال کند، باید نظر مشورتی شورای سیاستگذاری پولی و ارزی اخذ شود.

اصلاح: به جای عبارت "حسب تشخیص رئیس کل" عبارت "به تشخیص هیات عالی" جایگزین گردد.

دلیل توجیهی: با توجه به اینکه ممکن است تشخیص رییس کل متفاوت از تشخیص هیات عالی باشد و در نهایت هیات عالی سیاستگذار بانک مرکزی است بهتر است به جای رییس کل، تشخیص هیات عالی ملاک این تبصره قرار گیرد.

۶- یکی از مدیران عامل بانک های دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی

اصلاح: بعد از عبارت "یکی از مدیران عامل بانکهای دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصاد و دارایی" عبارت "یک نفر از مدیران عامل موسسات اعتباری خصوصی به پیشنهاد ۳ اتاق و تایید رئیس کل بانک مرکزی" اضافه گردد.

دلیل توجیهی: در بند ۶ ماده ۲۱ مقرر شده که یکی از مدیران عامل بانک های دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی عضو شورای فقهی می باشد. مستحضرید که سی و سه بانک خصوصی داریم و چهار بانک دولتی این نحوه نگرش که بخش خصوصی با این اکثریت بدون نماینده در یکی از ارکان بانک مرکزی باشد قابل قبول نبوده و بایستی این نگرش به اندیشه ای منصفانه ، عادلانه و مبتنی بر نظر کارشناسی تغییر یافته و بخش خصوصی در این شورا نماینده داشته باشد.

تبصره ۲- مصوبات شورای فقهی لازم الرعایه است. رئیس کل اجرای مصوبات شورا را پیگیری و بر حسن اجرای آنها نظارت می کند. حکم این ماده نافی اختیارات و نظارت فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی باشد.

اصلاح: بعد از عبارت "مصوبات شورای فقهی" عبارت "در خصوص انطباق موارد صدر ماده با موازین فقه اسلامی" آورده شود.

دلیل توجیهی: در ماده ۲۱ که به بیان شرح وظایف شورای فقهی پرداخته متأسفانه وظیفه اولیه و اصلی شورا را که به زعم پیشنهاد دهندگان صرفاً نظارت بر اجرای صحیح عملیات بانکی بدون ربا بود توسعه داده و کلیه عملکرد و رویه ها و ابزارهای رایج شیوه های عملیاتی، دستورالعمل... داخل در صلاحیت شورای مذکور قرار داده و این امر بیانگر این مطلب است که در عرض نظام بانکی مجموعه ای ایجاد خواهد شد که کنار هر کارمند یک تن از ابواب جمعی شورای مذکور نشسته باشد و در مورد کمترین عملکرد کارکنان هم از بعد فقهی و شرعی اظهار نظر نماید هر چند همیشه توضیح داده شد که با وجود شورای نگهبان که به پشتوانه قانون اساسی موجودیت یافته ضرورتی به وجود شورای فقهی نیست اما بهر ترتیب این حکم را در احکام قانونی پیش آورده اند و لذا در این مرحله پیشنهاد می نماید نسبت به محدود نمودن وظایف آنها صرفاً در خصوص نظارت بر عقود بانکداری اسلامی بدون ربا اقدام شود تا از تاسیس جایگاهی به عنوان رکن بانک که میتواند با این همه اختیار قانونی روند امور را کند نموده و جریان نظام بانکی را مختل سازد جلوگیری نمائیم.

تبصره ۲ ماده ۲۱:

تبصره ۲- مصوبات شورای فقهی لازم الرعایه است. رئیس کل اجرای مصوبات شورا را پیگیری و بر حسن اجرای آنها نظارت می کند. حکم این ماده نافی اختیارات و نظارت فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی باشد.

اصلاح: حذف عبارت "حکم این ماده نافی اختیارات و نظارت فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی باشد."

دلیل توجیهی: در تبصره (۲) بیان شده است که حکم این ماده نافی اختیارات و نظارت فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم قانون اساسی نمی باشد. در حالی که فعالیت موازی و همزمان شورای فقهی بدین شکل به معنای ناکارآمدی شورای نگهبان و یا ناکارآمدی شورای مذکور می باشد.

ماده ۲۴ - دبیر هیأت عالی موظف است در ابتدای نشست سیاستگذاری، سه گزارش جداگانه شامل «وضعیت اقتصاد کشور در دوره مورد گزارش»، «عملکرد نظام بانکی در مجموع و مؤسسات اعتباری به تفکیک، در جهت تحقق سیاستهای اعلام شده بانک مرکزی» و «پیشبینی وضعیت آتی و پیشنهادهای سیاستی» را که به تصویب شورای سیاستگذاری پولی و ارزی رسیده است، ارائه کند. هیأت عالی میتواند گزارش های رئیس کل را عیناً تصویب نماید، یا با رأی اکثریت حاضرین، اصلاحات لازم را در آن اعمال نماید. نظرات مخالفان در صورت درخواست آنان، به متن گزارش الصاق خواهد شد. مصوبات نشستهای سیاستگذاری به همراه مستندات و منضمات آن باید ظرف سه روز کاری برای مقام معظم رهبری، رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه، وزیر امور اقتصادی و دارائی و رؤسای کمیسیون های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارسال شود. اطلاع رسانی عمومی درباره مذاکرات و تصمیمات نشست های سیاستگذاری صرفاً توسط رئیس کل صورت می گیرد.

اصلاح: در خط هفتم بعد از عبارت "وزیر امور اقتصادی و دارایی" عبارت " و روسای اتاق های سه گانه " آورده شود.

تبصره ۲- بانک مرکزی نمی تواند اوراق منتشر شده توسط دولت را در عرضه اولیه خریداری کند.

اصلاح: بعد از عبارت "توسط دولت" عبارت "و نهادهای وابسته به آن" اضافه گردد.

دلیل توجیهی: بانک مرکزی نباید بتواند اوراق منتشر شده توسط نهادهای وابسته به دولت را نیز در عرضه اولیه خریداری کند

بندت - بانک مرکزی می تواند با اختیار کامل برای مدیریت بازار ارز از طریق بانک ها و صرافی های مجاز و دیگر روش ها در بازار ارز مداخله کرده و از محل منابع ارزی در اختیار خود، اقدام به عرضه ارز نماید و نیز از هر شخص حقیقی و حقوقی ارز خریداری کند. هرگونه خرید و فروش ارز توسط بانک مرکزی باید به نرخ بازار و در محدودهای که هیأت عالی تعیین می کند، انجام شود. فروش ارز برای مصارف خاص با کمتر از نرخ مزبور، مستلزم اجازه مجلس شورای اسلامی است.

اصلاح: عبارت "و نیز از هر شخص حقیقی و حقوقی ارز خریداری کند." حذف گردد.

دلیل توجیهی: این بند مداخله در امور سایر بانکها است و بانک مرکزی باید این کار را به یکی از بانک های دولتی واگذار نماید.

الف- تغییرات ارزش ذخایر بین المللی بانک مرکزی اعم از طلا، حق برداشت مخصوص (SDR)، ارز یا سایر دارایی های خارجی بانک مرکزی برحسب ریال، در «حساب اندوخته ذخایر بین المللی بانک مرکزی» ثبت می شود.

سوال: "حساب اندوخته ذخایر بین المللی بانک مرکزی" تعریف نشده است و نیاز به تعریف دارد.

بند ب- در صورتی که انجام امور محوله، یا شرکت در رأی گیری مرتبط با دستور جلسات شوراها یا هیأت های یادشده، هر نوع تعارض منافی برای ایشان ایجاد نماید، موضوع را کتباً به دبیرخانه هیأت عالی اعلام نمایند.

اصلاح: در انتهای بند ب ماده ۵۵ این عبارت اضافه گردد "در صورتی که شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی، در حین اجرا یا بعد از آن متوجه کتمان تعارض منافع شود، تنبیهات لازم اعمال خواهد شد."

تبصره بند پ ماده ۵۶:

تبصره- تشخیص تعارض منافع با هیأت عالی است. این حکم شامل مشارکت هایی که قبل از تصویب این قانون صورت گرفته است نیز می شود.

اصلاح: حذف جمله " این حکم شامل مشارکت هایی که قبل از تصویب این قانون صورت گرفته است نیز می - شود."

دلیل توجیهی: با توجه به اینکه مصوبات یک قانون نباید عطف به ماسبق شود بهتر است این عبارت حذف شود.

ث- انجام فعالیت اقتصادی و تجاری صرفاً به قصد کسب سود یا انجام ندادن تکالیف قانونی صرفاً به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی

اصلاح: حذف عبارت "صرفاً به قصد کسب سود"

دلیل توجیهی: به نظر می رسد بانک مرکزی اصولاً نباید فعالیت اقتصادی و تجاری به هر دلیلی انجام دهد و بهتر است این عبارت مطلق باشد.

ث- انجام فعالیت اقتصادی و تجاری صرفاً به قصد کسب سود یا انجام ندادن تکالیف قانونی صرفاً به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی

اصلاح: جایگزینی عبارت "صرفاً به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی" با عبارت "به هر دلیلی"

دلیل توجیهی: بانک مرکزی نه تنها به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی که به هر دلیل دیگری نباید از انجام حکم و تکالیف قانونی استنکاف نماید.

ماده ۶۰- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است اشخاص حقیقی یا حقوقی که بدون أخذ مجوز از بانک مرکزی مبادرت به اقدامات موضوع ماده (۵۹) این قانون می نمایند را شناسایی نموده و با اطلاع قبلی بانک مرکزی، بدون نیاز به دستور مقام قضایی نسبت به تعطیل و متوقف نمودن فعالیت آنها اقدام نماید. اعمال مجازات برای متخلفین محدود به شکایت بانک مرکزی نبوده و سایر مراجع ذیصلاح نظیر دادستان محل میتوانند اقامه دعوا نمایند.

اصلاح: عبارت "هیات انتظامی بانک مرکزی" جایگزین "نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران" شده و در خط دوم عبارت "با اطلاع قبلی هیات عالی بانک مرکزی" جایگزین عبارت "با اطلاع قبلی بانک مرکزی" گردد.

دلیل توجیهی: این مدل رفتار توسط نیروی انتظامی بیش از آنکه از فعالیت موسسات غیرمجاز جلوگیری نماید باعث ایجاد فضای امنیتی و سلیقه ای در رفتار با بانکها خواهد شد و در ضمن باعث ایجاد فساد و افزایش رفتارهای غیر شفاف با موسسات اعتباری می شود.

ماده ۶۸- شرایط و نحوه صدور مجوز تأسیس، فعالیت، ادغام و انحلال تعاونی های اعتبار، صندوق های قرض الحسنه و سایر «اشخاص تحت نظارت» در مواردی که این قانون ساکت است، به موجب دستورالعملی خواهد بود که به تصویب شورای مقرراتگذاری و نظارت بانکی میرسد.

اصلاح: پس از عبارت "به تصویب شورای مقرراتگذاری و نظارت بانکی می رسد" عبارت "به تایید هیات عالی می رسد" اضافه شود.

ماده ۷۳- دو یا چند مؤسسه اعتباری میتوانند اختیارات بانک مرکزی بایکدیگر ادغام شوند. ادغام می‌تواند به صورت یکجانبه یا چندجانبه باشد. ادغام یکجانبه عبارت است از تجمیع حقوق، تعهدات، داراییها و امکانات دو یا چند مؤسسه اعتباری به نحوی که صرفاً شخصیت حقوقی یکی از آنها باقی بماند و شخصیت حقوقی سایر مؤسسات اعتباری ادغام شده محو گردد. ادغام چند جانبه عبارت است از تجمیع حقوق، تعهدات و داراییها و امکانات دو یا چند مؤسسه اعتباری به نحوی که یک شخصیت حقوقی جدید از آن حاصل شود. همچنین، یک مؤسسه اعتباری میتواند با تصویب مجمع عمومی فوق العاده آن مؤسسه و تأیید هیأت عالی، به دو یا چند مؤسسه اعتباری تجزیه شود. چگونگی ادغام یا تجزیه مؤسسات اعتباری، مطابق دستورالعملی است که به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی میرسد. ادغام غیراختیاری مؤسسات اعتباری، مشمول احکام فصل هفدهم این قانون است.

اصلاح: پس از عبارت "به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می‌رسد" عبارت "به تأیید هیأت عالی می‌رسد" اضافه شود.

ماده ۸۱ - کلیه مؤسسات اعتباری موظفند، سامانه های مربوط به عملیات و خدمات بانکی خود را مطابق الگوی ابلاغی بانک مرکزی به گونه ای تنظیم کنند که هرگونه تغییر در هریک از متغیرهای زیر به صورت برخط یا با کمترین زمان ممکن، برای اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل و بانک مرکزی قابل مشاهده باشد.

اصلاح: بعد از عبارت "مطابق الگوی ابلاغی بانک مرکزی" عبارت "ظرف یک سال" اضافه گردد.

دلیل توجیهی: باید طک ظرف زمانی مناسب برای این اقدام در نظر گرفته شود تا قابل اعمال و انجام شود.

ماده ۸۲:

ماده ۸۲- اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسات اعتباری باید دارای شرایط زیر باشند:...

اصلاح: بعد از عبارت "مؤسسات اعتباری" عبارت "دولتی" اضافه گردد.

ماده ۸۳ - به کارگیری اشخاص به‌عنوان عضو هیأت مدیره، عضو هیأت عامل و مسؤول واحدهای مدیریت خطر (ریسک)، حسابرسی داخلی و تطبیق در مؤسسات اعتباری و تمدید دوره مسؤولیت آنها، مستلزم تأیید صلاحیت آنان توسط «کارگروه بررسی صلاحیت ها» است.

اصلاح: در خط دوم بعد از عبارت "مؤسسات اعتباری" کلمه "دولتی" اضافه گردد.

تبصره ۶- بانک مرکزی می تواند به افرادی که صلاحیت حرفه ای و مورد وثوق بودن آنان برای تصدی سمت های مدیریتی در مؤسسات اعتباری به تأیید «کارگروه بررسی صلاحیت ها» رسیده است، گواهینامه صلاحیت حرفه ای اعطا کند. مدت اعتبار گواهینامه صلاحیت حرفه ای و حدود صلاحیت دارنده آن، توسط «کارگروه بررسی صلاحیت ها» تعیین می شود. در صورتی که مؤسسات اعتباری برای تصدی مناصب مدیریتی موضوع این ماده، از افراد دارای گواهینامه صلاحیت حرفه ای معتبر استفاده کنند، صرف اطلاع رسانی به بانک مرکزی کافی میباشد.

اصلاح: این تبصره حذف گردد.

ماده ۸۵- برکناری اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و روسای ادارات یا واحدهای مدیریت خطر (ریسک)، حسابرسی داخلی و تطبیق، پیش از اتمام مدت تصدی، منوط به أخذ موافقت بانک مرکزی است. **اصلاح:** در خط دوم بعد از عبارت "حسابرسی داخلی و تطبیق" عبارت "در موسسات اعتباری دولتی" اضافه گردد.

دلیل توجیهی: چه لزومی دارد که بانک های خصوصی برای برکناری اعضای هیات مدیره و مدیرعامل از بانک مرکزی مجوز بگیرند. این گونه بانک ها باید مجوز خود را از سهامداران بگیرند و بر آن اساس عمل کنند.

ماده ۸۸- احکام مقرر در این فصل شامل مؤسسات اعتباری دولتی نیز می شود.

اصلاح: بر اساس اصلاحات ماده های قبل، این ماده حذف شود.

دلیل توجیهی: به نظر میرسد این ماده اشتباه قید شده است و گرنه بانک های دولتی که حتما باید طبق این مواد ذیل نظر بانک مرکزی باشند.

ماده ۹۱- میزان و نحوه ایجاد اندوخته قانونی مؤسسات اعتباری طبق دستورالعملی که با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی میرسد، تعیین میشود. اندوخته قانونی از بیست درصد (۲۰٪) سود ویژه سالانه کمتر نیست. وضع اندوخته قانونی تا میزان سرمایه ثبت شده در مرجع ثبت شرکتها الزامی است.

اصلاح: بعد از عبارت "به پیشنهاد کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی" عبارت "به تایید شورای عالی" اضافه گردد.

ماده ۹۶- رابطه مؤسسه اعتباری با سپرده گذار در سپرده جاری، «قرض بدون بهره» است. مؤسسه اعتباری متعهد است معادل اصل سپرده سپرده گذاران را در صورت درخواست آنان، فوراً پرداخت کند. مؤسسه اعتباری میتواند با رعایت قوانین مربوط، به صاحبان سپرده های جاری دسته چک اعطا کند. برداشت از سپرده جاری به وسیله کارت بانکی و سایر طرق و ابزارهای مورد تأیید بانک مرکزی مجاز است.

اصلاح: جمله "رابطه مؤسسه اعتباری با سپرده گذار در سپرده جاری "قرض بدون بهره" است " حذف گردد.

دلیل توجیهی: اگر سپرده های جاری بدون بهره باشند با توجه به شرایط تورمی حاکم بر کشور، سپرده گذاران منابع خود را از حساب جاری خارج میکنند و سرعت گردش پول افزایش یافته و شرایط تورمی تشدید میشود و این اقدام به صلاح نیست.

ماده ۹۷- بانک مرکزی می تواند مؤسسات اعتباری را موظف کند بخشی از مانده سپرده های جاری را برای اعطای تسهیلات قرض الحسنه به اشخاص و موارد مذکور در ماده (۹۹) قانون به مصرف برسانند.

اصلاح: بعد از عبارت "مؤسسات اعتباری" عبارت "دولتی" ذکر گردد.

ماده ۱۰۳- بانک مرکزی موظف است در نشست های ویژه سیاستگذاری در ابتدای هر فصل، «نرخ سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» برای سه ماه آینده را برآورد نموده و از طریق پایگاه اطلاع رسانی خود، اعلام نماید. «نرخ سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» نرخی است که با توجه به اوضاع اقتصادی دوره پیش رو، توسط هیأت عالی، قابل حصول، و برای تحقق رشد و توسعه اقتصاد کشور، مناسب تشخیص داده می شود. مؤسسات اعتباری مجازند حداکثر معادل هفتاد درصد (۷۰٪) «سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» را به صورت علی الحساب به سپرده گذاران پرداخت کنند. در صورت ضرورت، بانک مرکزی می تواند با تصویب هیأت عالی، درصد مزبور را برای تمام یا برخی از مؤسسات اعتباری تغییر دهد. پس از لازم الاجرا شدن این قانون، چنانچه سود علی الحساب یا قطعی بیشتر از حد مجاز به سپرده گذار پرداخت شود، مؤسسات اعتباری موظفند با اعلام معاون نظارتی بانک مرکزی، مبالغی را که به صورت غیرمجاز به سپرده گذار پرداخت شده، از حساب های وی در شبکه بانکی کسر و به صندوق ضمانت سپرده ها واریز نمایند.

اصلاح: در خط پنجم حذف جمله "در صورت ضرورت، بانک مرکزی می تواند ... " تا آخر ماده و جایگزینی آن با این جمله "سود قطعی در پایان دوره و پس از انجام محاسبات به حساب سپرده گذاران منظور می شود."

دلیل توجیهی: این جمله اولاً باعث ایجاد فساد و رانت برای بانکهای خاص میگردد. و در ضمن ادامه جملات نیز باعث میشود که امنیت سپرده گذاری در بانکها کاهش یافته و مردم نسبت به سپرده گذاری دچار تردید گردند. همچنین در پرداخت های غیرمجاز موسسه اعتباری مقصر است و برداشت از حساب سپرده گذاران به نوعی جریمه سپرده گذار محسوب می شود. همچنین سرکشی به سایر حساب های سپرده گذار در شبکه بانکی و برداشت از آنها به نوعی نقض حقوق مالکیت می باشد. لذا در تنظیم دستورالعمل های مربوط به نحوه محاسبه و پرداخت سود علی الحساب یا قطعی به مشتریان باید رویه ها به گونه ای باشد که راه برای تخلف در این زمینه بسته شود و مجازات های بازدارنده برای خاطیان در نظر گرفته شود. نباید هزینه خطاهای شبکه بانکی از جیب مشتریان بانک ها پرداخت شود.

ماده ۱۰۳- بانک مرکزی موظف است در نشست های ویژه سیاستگذاری در ابتدای هر فصل، «نرخ سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» برای سه ماه آینده را برآورد نموده و از طریق پایگاه اطلاع رسانی خود، اعلام نماید. «نرخ سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» نرخی است که با توجه به اوضاع اقتصادی دوره پیش رو، توسط هیأت عالی، قابل حصول، و برای تحقق رشد و توسعه اقتصاد کشور، مناسب تشخیص داده می شود. مؤسسات اعتباری مجازند حداکثر معادل هفتاد درصد (۷۰٪) «سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» را به صورت علی الحساب به سپرده گذاران پرداخت کنند. در صورت ضرورت، بانک مرکزی می تواند با تصویب هیأت عالی، درصد مزبور را برای تمام یا برخی از مؤسسات اعتباری تغییر دهد. پس از لازم الاجرا شدن این قانون، چنانچه سود علی الحساب یا قطعی بیشتر از حد مجاز به سپرده گذار پرداخت شود، مؤسسات اعتباری موظفند با اعلام معاون نظارتی بانک مرکزی، مبالغی را که به صورت غیرمجاز به سپرده گذار پرداخت شده، از حساب های وی در شبکه بانکی کسر و به صندوق ضمانت سپرده ها واریز نمایند.

اصلاح: تبصره ذیل به این ماده اضافه شود:

تبصره: "در صورت اعلام سود علی الحساب بیش از حد مجاز؛ موسسه اعتباری مسئول بوده و مطابق حکم هیات انتظامی بانک مرکزی با آن برخورد خواهد شد."

ماده ۱۱۶- مؤسسات اعتباری موظفند کلیه اطلاعات مربوط به پرداخت و بازپرداخت تسهیلات و تعهدات را به صورت برخط در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» موضوع بند «ب» ماده (۱۸) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ ثبت نمایند. به هریک از اقساط بدهی مشتریان مؤسسات اعتباری در سامانه مذکور، شناسه یکتا اختصاص می یابد. مشتریانی که بدهی (قسط) سررسیدشده و پرداخت نشده داشته باشند، در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» به عنوان «مشتری بدحساب» شناخته می شوند.

اصلاح: در خط چهارم بعد از عبارت "مشتریانی که" عبارت "بیش از ۶ دوره" اضافه گردد.

دلیل توجیهی: مشتریان بانکها بدلیل عدم ثبات اقتصاد کلان دچار مشکلات پولی و کاهش ارزش پول میشوند، لذا بهتر است برای بد حساب نمودن آنها یک دوره ۶ ماهه دیده شود تا بتوانند شرایط خود را باثبات نمایند و بعد از آن اگر اقدام به تسویه حساب ننمودند دچار محدودیت شوند.

تبصره ۴- ستادهای استانی «تسهیل و رفع موانع تولید»، موضوع ماده (۶۱) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ موظفند در صورتی که احراز کنند تأخیر واحد تولیدی در پرداخت بدهی بانکی، ناشی از وضعیت اقتصادی کشور بوده و اعمال تنبیهات غیرمالی مذکور در این ماده به تعطیلی واحد تولیدی موردنظر یا افت شدید تولید آن منجر می شود، ضرورت عدم اجرای تمام یا بخشی از جرائم غیرمالی موضوع این ماده را به بانک مرکزی اعلام کنند. بانک مرکزی موظف است بلافاصله، مصوبه ستاد مزبور را در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» ثبت نماید. در اینصورت، تنبیهات غیرمالی نسبت به واحد تولیدی موردنظر به مدت یکسال تعلیق می شود. ستادهای استانی تسهیل و رفع موانع تولید موظفند تقاضای کلیه واحدهای تولیدی را که از طریق تشکل صنفی مربوط، به دبیرخانه ستاد واصل شده، به ترتیب وصول بررسی نمایند.

اصلاح: حذف این تبصره

دلایل توجیهی: این تبصره صرفاً باعث ایجاد رانت برای کسانی میگردد که به افراد مستقر در ستاد تسهیل و رفع موانع تولید نزدیکترند. ضمن آنکه قشر عظیمی از جامعه را که وامهای کمتری دریافت کرده اند و از وضع اقتصادی کشور آسیب دیده اند در بر نمی گیرد.

تبصره - منظور از اصل بدهی مشتری در قراردادهای تسهیلات با سود معین، اصل تسهیلات دریافتی مشتری بعلاوه سود مندرج در قرارداد تا سررسید است. سود و جرائم مربوط به بعد از سررسید، جزء اصل بدهی مشتری نیست.

اصلاح: بعد از عبارت "اصل تسهیلات دریافتی مشتری" عبارت "در قرارداد اولیه" ذکر گردد.

دلیل توجیهی: با توجه به اینکه بانک ها هر ساله قرارداد خود را با مشتریان به روز رسانی می کنند برای اینکه هدف قانونگذار از این بند تامین شود بهتر است ذکر عبارت قرارداد اولیه صورت گیرد تا از تفسیر قانون و حرکات ناصواب بانک ها جلوگیری شود.

ماده ۱۲۵ - کلیه شعب مؤسسات اعتباری ایرانی، اعم از این که در داخل کشور، مناطق آزاد تجاری یا خارج از کشور فعالیت کنند؛ و نیز کلیه شعب مؤسسات اعتباری خارجی مستقر در داخل ایران و مناطق آزاد تجاری، فقط در چارچوب این قانون مجاز به عملیات بانکی میباشند.

اصلاح: عبارت "کلیه شعب مؤسسات اعتباری خارجی مستقر در داخل ایران و مناطق آزاد تجاری" حذف گردد.

تبصره - منظور از طرح های کلان توسعه ای، طرح هایی است که اجرای آنها برای تحقق اهداف برنامه های توسعه کشور ضروری بوده و می توانند زنجیره های از فعالیت های مولد و ارزش آفرین را در اقتصاد کشور فعال کنند. از نظراین قانون، طرح های کلان توسعه ای طرح هایی هستند که پس از بهره برداری، از قابلیت ایجاد جریان درآمدی و جبران هزینه های انجام شده برخوردار باشند. طرح های احداث یا بازسازی زیرساخت ها؛ توسعه حمل و نقل ریلی، جاده های، هوایی و دریایی؛ ایجاد و نوسازی بخش های بالادستی و پایین دستی صنعت نفت، گاز و پتروشیمی، صنایع فلزی و سایر صنایع زیربنایی کشور؛ صنعتی کردن و روزآمدسازی بخش کشاورزی؛ توسعه صنایع دانش بنیان و مبتنی بر فناوری اطلاعات؛ و تغییر ترکیب سبد صادرات کشور به سمت کالاها و خدمات مبتنی بر دانش، نمونه هایی از طرح های کلان توسعه ای هستند.

اصلاح: این تبصره حذف و تبصره ذیل جایگزین آن شود:

"اقدامات بانک توسعه ای بر اساس سند توسعه خواهد بود که طی سه سال از زمان تصویب طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران، توسط وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت، وزارت اقتصاد، وزارت کشاورزی، بانک مرکزی، سازمان برنامه و بودجه و اتاق های سه گانه تهیه می شود."

دلیل توجیهی: با توجه به اینکه طبق قانون حداکثر استفاده از توان تولید داخل کشور بخش های غیردولتی مسئول رتبه بندی و اعتبارسنجی هستند و آیین نامه آن قانون در حال تدوین است، و از طرف دیگر سازمان بورس طبق قانون فقط مسئول شرکتهای بورسی است ذکر این عبارت که مجوز این شرکتهای با سازمان بورس است عملاً منافی واگذاری امور تصدی گرایانه به بخش خصوصی است.

ماده ۱۸۳- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران حق سپرده پذیری از عموم را نداشته و صرفاً مجاز به افتتاح حساب جاری و ارائه خدمات بانکی از جمله ارائه ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی برای مجریان طرحهای کلان توسعه ای است. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، مشمول تودیع سپرده قانونی نمی باشد.

اصلاح: عبارت "بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران حق سپرده پذیری از عموم را نداشته" حذف گردد.

دلیل توجیهی: با توجه به اینکه عمده منابعی که برای بانک توسعه دیده شده بطور کامل تحقق نمی یابند و از طرف دیگر قرار است این بانک نقش اهرمی را برای منابع طرحهای توسعه ای ایفا کند بهتر است این بانک از منابع مردمی محروم نباشد، مضافاً اینکه قرار است تامین اعتبار برای بنگاههای اقتصادی فعال نیز داشته باشد.

ماده ۱۸۵- نگهداری و خرید و فروش اوراق توسعه توسط بانک مرکزی مجاز است. در صورت افزایش پایه پولی در هر سال نسبت به سال قبل از آن، بانک مرکزی موظف است حداقل بیست درصد (۲۰٪) از افزایش پایه پولی را صرف خرید اوراق توسعه یا اعطای خطوط اعتباری به بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران نماید.

اصلاح: در خط اول جمله "در صورت افزایش پایه پولی در هر سال....." تا انتها حذف گردد.

دلیل توجیهی: با توجه به اینکه افزایش پایه پولی در کشور سیاستی منفعلانه و غیر برنامه ریزی شده است این مدل هدف گذاریها قابل اعمال نیست و صرفا دلیلی میشود برای افزایش بی رویه پایه پولی و نتیجه مثر ثمری نخواهد داشت.

تبصره ۱- منظور از واحد اقتصادی فعال، واحد اقتصادی است که ضمن داشتن مجوز فعالیت از نهاد ذیربط، اطلاعات مالیاتی خود را در «سامانه مؤدیان» ثبت کرده و در صورت تعلق مالیات، مالیات متعلقه را پرداخت نموده یا ترتیب پرداخت آن را داده باشد. اعطای تسهیلات موضوع این ماده به واحدهای اقتصادی فعال، بر مبنای مالیات و حق بیمه پرداختی آن واحدها می باشد.

اصلاح: حذف این تبصره

دلیل توجیهی: بهتر است در مورد واحد اقتصادی فعال یک آیین نامه تدوین شود تا ضمن بررسی تمام جوانب این موضوع نحوه استفاده از منابع بانک های توسعه ای برای این واحدها شفاف تر شود. ضمن اینکه شاخص گذاری صحیحتری نسبت به مبنای مالیات و حق بیمه پرداختی در آن صورت پذیرد تا علی الخصوص واحدهای نوپا و کارآفرین و دانش بنیان بتوانند در استفاده از این تسهیلات سهم داشته باشند.

تبصره ۲ ماده ۱۸۷:

تبصره ۲- سود تسهیلات اعطائی به واحدهای اقتصادی فعال باید در کمترین نرخ ممکن و بدون در نظر گرفتن سود برای بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی تعیین شود.

اصلاح: حذف این تبصره.

تبصره ۲- شرکتهای گزارشگری اعتباری و رتبه بندی که در حوزه عملیات بانکی فعالیت ندارند، نیاز به أخذ مجوز از بانک مرکزی ندارند. صدور مجوز و نظارت بر فعالیت این شرکتها توسط سازمان بورس اوراق بهادار انجام میشود.

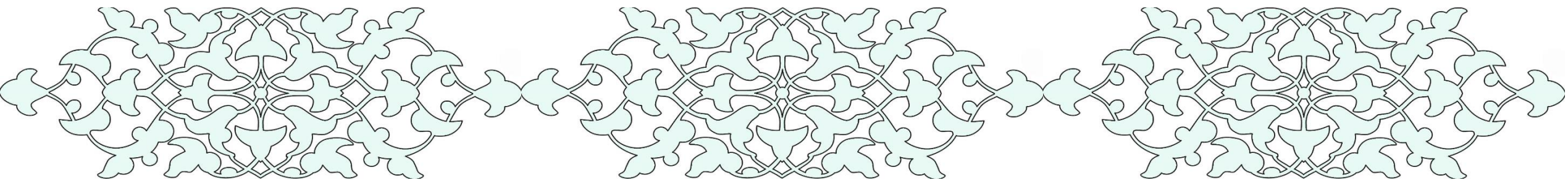
اصلاح: حذف این تبصره.

دلیل توجیهی: با توجه به اینکه طبق قانون حداکثر استفاده از توان تولید داخل کشور بخش های غیردولتی مسئول رتبه بندی و اعتبارسنجی هستند و آیین نامه آن قانون در حال تدوین است، و از طرف دیگر سازمان بورس طبق قانون فقط مسئول شرکتهای بورسی است ذکر این عبارت که مجوز این شرکتها با سازمان بورس است عملاً منافی واگذاری امور تصدی گرایانه به بخش خصوصی است.

ماده الحاقی:

اعطای هرگونه تسهیلات به دولت، شرکت های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و موسسات تابعه و وابسته به بانک ها و قبول تعهدات به نفع آنها بدون اخذ مجوز از هیات عالی بانک مرکزی ممنوع است. نگهداری اوراق دولت از شمول این حکم مستثنی است.

باتشكر

